

Projecten van OCMW's om energiearmoede te voorkomen

Een initiatief van het Platform tegen Energiearmoede,
beheerd door de Koning Boudewijnstichting

Inleiding

Deze catalogus werd gemaakt op verzoek van het Platform tegen Energiearmoede. Doel is de nood aan een opwaardering van het Fonds Gas en elektriciteit en de mogelijke verbetering ervan te analyseren. De aandacht gaat daarbij naar preventieve acties van OCMW's. Het doel van deze catalogus is daar meer zichtbaarheid aan te geven en de verspreiding van deze acties te bevorderen. De lijst van initiatieven is niet volledig.

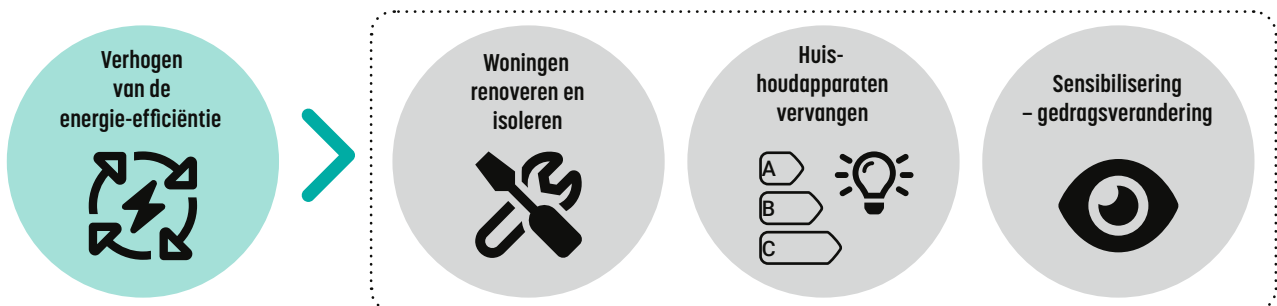
De initiatieven in deze catalogus worden geheel of gedeeltelijk gefinancierd door het Fonds Gas en Elektriciteit. In het tweede geval wordt het saldo gefinancierd door de eigen middelen van de OCMW's of door gewestelijke fondsen.

Deze catalogus brengt preventieve initiatieven door OCMW's samen

In het kader van een studie over een verbeterde werking van het Fonds Gas en Elektriciteit¹ beveelt het Platform tegen Energiearmoede aan **om de toewijzing van een deel van het budget van het Fonds aan preventieve maatregelen te garanderen en wettelijk te beschermen. Zo kunnen we hun continuïteit en verspreiding verzekeren.**

Op het terrein worden de middelen van het Fonds hoofdzakelijk gebruikt voor curatieve maatregelen (het betalen van facturen). Het saldo wordt toegewezen aan preventieve maatregelen. Die laatste kunnen het bedrag van facturen verminderen en zo voorkomen dat huishoudens met energiearmoede te kampen krijgen. Of ze kunnen minstens het risico daarop beperken.

Preventieve maatregelen die kunnen leiden tot het verminderen en optimaliseren van het energieverbruik zijn ook nodig om energiearmoede te bestrijden. Die vermindering kan gebeuren door energie-efficiënte maatregelen: de renovatie van woningen van slechte kwaliteit, de aankoop van energiezuinige huishoudapparaten en/of bewustmaking van huishoudens

Doel van deze catalogus: preventieve maatregelen door lokale OCMW's meer zichtbaarheid geven en delen.

1 Studie over een verbeterde werking van het Fonds Gas en Elektriciteit, <https://kbs-frb.be/nl/revaloriseren-en-verbeteren-fonds-gas-en-elektriciteit>

Door de analyse van OCMW-initiatieven begrijpen we de noden op het terrein beter, net als het belang van preventief optreden in de strijd tegen energiearmoede

In de strijd tegen energiearmoede concentreren de financiële en menselijke middelen die het Fonds Gas en Elektriciteit inbrengt zich prioritair op curatieve maatregelen. Er zou echter zo vlug mogelijk moeten kunnen worden opgetreden om deze curatieve maatregelen te vermijden of minstens te beperken. Het belang van en de nood aan preventieve maatregelen worden unaniem erkend door alle actoren die bij de realisatie van deze studie waren betrokken.

Een aantal opmerkingen en vaststellingen 'van het veld' moet in rekening worden gebracht:

- > **Nood aan menselijke middelen:** de sociaal werkers zijn overbelast. Er is een reëel personeelstekort om burgers die voor het thema energie bij het OCMW aankloppen te kunnen ontvangen en begeleiden.
- > **Minder zichtbare impact:** de impact van preventieve maatregelen is niet meteen zichtbaar. Het is dan ook complexer om huishoudens ertoe te bewegen eraan te participeren.
- > **Individuele of collectieve maatregelen:** de maatregelen die we hier bespreken worden gekenmerkt door een uiteenlopende mate van 'personalisering': ze zijn individueel, collectief of richten zich op het grote publiek. Uit de feedback van het veld blijkt dat geïndividualiseerde initiatieven een grotere impact hebben op een huishouden, aangezien zij begeleiding mogelijk maken die is afgestemd op de specifieke situatie van het betrokken huishouden. Ze zijn echter tijdrovender en vergen meer personele en financiële middelen.

Een blik op de diverse projecten heeft ertoe geleid dat we kunnen focussen op bepaalde goede praktijken die het succes van een preventief initiatief bevorderen:

Een nieuw publiek bereiken

Om energiearmoede te vermijden is het belangrijk de doelgroep van initiatieven uit te breiden en nieuwe publieks-groepen aan te spreken die gewoonlijk niet bij het OCMW over de vloer komen.

Een proactieve aanpak

Preventief optreden vergt, i.t.t. curatief optreden, een proactieve aanpak om de doelgroepen die er nood aan hebben te identificeren en te bereiken.

Sociale cohesie creëren

Ervaringen delen en uitwisselen met anderen zorgt voor sociale cohesie bij de deelnemers, waardoor hun motivatie verhoogt.

Begeleiding op lange termijn

Opvolging op lange termijn doet de impact van een initiatief op een huishouden toenemen en maakt het ook duurzamer.

De initiatieven uit deze catalogus zijn gebaseerd op 141 lopende projecten. We ontdekten ze bij OCMW's

1. Consultatiefase bij OCMW's

De info werd ingezameld aan de hand van een **onlinevragenlijst** die de OCMW's toegestuurd kregen en aangevuld met **interviews** met sociaal werkers.

70 antwoorden

8 antwoorden*

19 antwoorden

5 interviews

* naar aanleiding van vooraf door de federatie verrichte werkzaamheden

2. Check van de initiatieven

Vergelijkbare initiatieven werden gegroepeerd volgens categorie. Ze werden vervolgens geordend volgens **de mate van personalisering** en hun doel: **sensibiliseren, vorming, actie.**

Mate van personalisering	Categorie
INDIVIDUEEL	SENSIBILISERING
COLLECTIEF	VORMING
GROOT PUBLIEK	ACTIE

3. Maken van een catalogus

De initiatieven werden samengebracht in een **catalogus**, met hun **kenmerken**, een **beschrijving** en **concrete voorbeelden** van projecten.

De initiatieven op het terrein werden ingedeeld volgens de mate van personalisering en hun beoogde einddoel

De initiatieven gaan over min of meer concrete thematieken: van sensibilisering tot acties in de woning/inzake de factuur. De aanpak die de projecthouders hanteren kan geïndividualiseerd of collectief zijn.

MATE VAN PERSONALISERING

CATEGORIE

De mate van personalisering van een initiatief hangt af van het **aantal bereikte personen**.

Sensibilisering

Doel is **theoretische info geven en bewustmaking** van deelnemers voor diverse thematieken i.v.m. energiearmoede.

Vorming

Doel is deelnemers te **vormen** voor thema's en/of praktijken die energiearmoede willen beperken of voorkomen.

Actie

Doel is het **opzetten van concrete acties** om energiearmoede te voorkomen.

Individueel

Collectief

Groot publiek

Individuele sensibilisering

Workshop Energie

Papillon-project
Thuisbezoek

Sensibilisering in scholen

Dag van de energie

Verspreiden van energiekits

Repertorium van initiatieven

Laag ●○○○ Variabel ○○○○
 Gemidd. ●●○○
 Hoog ●●●●

NAAM	DOELGROEP	MENS. MIDDELEN	LOGISTIEK	BUDGET	PAGINA
1. Sensibilisering					
Maken en communiceren van sensibiliseringsmateriaal	Iedereen	○○○○	○○○○	○○○○	7
Sensibilisering van burgers	Iedereen	●●○○	●○○○	●○○○	8
Dag of Week van de Energie	Iedereen	●●●●	●●●●	●●○○	9
Infosessie over thema's i.v.m. energie	Iedereen	●●○○	●●○○	●○○○	10
EnergieLoket	Iedereen	●●●●	●●○○	●●○○	11
2. Vorming					
Sensibilisering en vorming van derden	Intermediaire actoren	●●○○	●○○○	●○○○	13
Workshop energie	Begunstigden van het OCMW	●●○○	●○○○	●○○○	14
Workshop energiefactuur – Slim vergelijken	Iedereen, mensen in kansarmoede	●●○○	●○○○	●●○○	15
Vormingstraject energie – Project Ecowatchers	Mensen met een laag inkomen	●●○○	●○○○	●●○○	16
Project Switch	Iedereen	●●○○	●○○○	●●○○	17
3. Actie					
3.1 Diagnose					
Thuisbezoek	Begunstigden van het OCMW	●●●●	●●○○	●●○○	19
Energie-audit	Iedereen	●●○○	●●○○	●●○○	20
3.2 Begeleiding					
Begeleiding bij administratieve stappen	Begunstigden van het OCMW	●●○○	●○○○	●○○○	21
Begeleiding bij het uitvoeren van werkzaamheden	Begunstigden van het OCMW	○○○○	○○○○	○○○○	22
3.3 Financiële steun					
Renovatielening met uitgestelde terugbetaling	Personen met een laag inkomen	●●○○	●○○○	●●●●	23
Financiële hulp bij de aankoop van huishoudapparaten	Begunstigden van het OCMW	●●○○	●●○○	●●●●	24
Financiële hulp bij het onderhoud van de verwarmingsketel	Begunstigden van het OCMW	●○○○	●●○○	●●○○	25
Aankoop van gas in de zomer	Personen met een budgetmeter	●○○○	●○○○	●●○○	26
Begeleiding sociaal en i.v.m. energie – Preventieve energieactieplannen	Begunstigden van het OCMW	○○○○	○○○○	●●○○	27
3.3 Technische ondersteuning					
Energiesnoeiers	Iedereen	●●○○	●●○○	●●○○	28
Distributie van energiekits	Iedereen	●●○○	●●●●	●●●●	29
Verhuren van technisch materiaal	Begunstigden van het OCMW	●○○○	●●○○	●○○○	30
Het Papillon-project	Personen met een laag inkomen	●○○○	●●○○	●○○○	31

1. Sensibilisering

OCMW – INITIATIEFNER

- ✔ SENSIBILISERING
- ✔ VORMING
- ✔ ACTIE
- ✔ INDIVIDUEEL
- ✔ COLLECTIEF
- ✔ GROOT PUBLIEK

Maken en communiceren van sensibiliseringsmateriaal

Beschrijving

Om huishoudens te sensibiliseren is er communicatiemateriaal nodig. Het ontwerpen en maken van dit materiaal is dus essentieel. Sensibiliseren kan in diverse vormen: infographics, podcasts, video's, artikels enz.

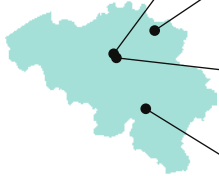
Ook de communicatiestrategie is belangrijk. Het volstaat niet het materiaal te maken: het moet ook worden gebruikt en het doel bereiken waarvoor het is gemaakt.

Sensibilisering kan gaan over diverse onderwerpen, zoals beschikbare hulpmiddelen, initiatieven die zijn opgezet, nieuws over energie, goede praktijken om de energiefactuur te verlagen enz.

Het doel is de toegang tot informatie te verruimen door zoveel mogelijk mensen te bereiken.

 DOELGROEP	Iedereen
 MENSELIJKE MIDDELEN	Variabel: hangt af van het gemaakte materiaal en de communicatiestrategie waarvoor wordt gekozen.
 LOGISTIEK	Variabel: hangt af van het gemaakte materiaal en de communicatiestrategie waarvoor wordt gekozen.
 BUDGET	Variabel: hangt af van het gemaakte materiaal en de communicatiestrategie waarvoor wordt gekozen.

VOORBEELDEN

- OCMW van Molenbeek:** Deelname OCMW aan de uitzending 'Radio Panik' van de buurtradio.
- OCMW van Beringen:** Publicatie van artikels over energie in het gemeentebblad..
- OCMW van Ukkel:** Maandelijks affiche in twee talen over een maandthema.
- OCMW van Ciney:** Presentatie en verspreiding van maandelijks videofilmmpjes.

OCMW – INITIATIEFNER

- ✓ SENSIBILISERING
- ✓ VORMING
- ✓ ACTIE
- ✓ INDIVIDUEEL
- ✓ COLLECTIEF
- ✓ GROOT PUBLIEK

Sensibilisering van burgers

Beschrijving

Hier gaat het erom dat je de OCMW-kantoren verlaat om naar de burgers toe te stappen en mensen te bereiken die niet naar het OCMW durven komen of die geen idee hebben dat het OCMW hen kan helpen. Door dit preventieve initiatief kun je een breed publiek bereiken en optreden vóór huishoudens problemen krijgen met het betalen van hun energiefactuur. Het doel is het publiek te informeren over diverse thema's.

Dit initiatief kan diverse vormen aannemen. Bv.:

- > individuele bewustmaking tijdens informele ontmoetingen waarbij het gebruikte discours wordt aangepast aan de situatie van de gesprekspartner;
- > collectieve sensibilisering in scholen om een jonger publiek te bereiken;
- > sensibilisering op ontmoetingsplaatsen zoals markten om zoveel mogelijk mensen te bereiken.

 DOELGROEP	Iedereen
 MENSELIJKE MIDDELEN	Gemiddeld: weinig bijkomend organisatie-werk, maar personeel moet bij de sensibilisering aanwezig zijn om met het publiek van gedachten te wisselen.
 LOGISTIEK	Laag: flyers en sensibiliseringsmateriaal, een kleine stand (optioneel).
 BUDGET	Laag

VOORBEELDEN

- OCMW van Oudergem:** De Vrijdagen van de Energie: we stappen naar burgers op de markt, met folders en demonstratiekits energie.
- OCMW van Jette:** Stand op de markt: i.s.m. de actoren uit de buurt; stand op de markt.
- OCMW van Oud-Heverlee:** Het thema Energie wordt ook aangesneden bij budgetdossiers en budgetbeheer.
- OCMW van Ciney:** Workshop met leerlingen uit de basisschool (4 en 5) over overconsumptie en de impact op de planeet.

OCMW – INITIATIEFNEMER

- ✓ **SENSIBILISERING**
- ✓ **VORMING**
- ✓ **ACTIE**
- ✓ **INDIVIDUEEL**
- ✓ **COLLECTIEF**
- ✓ **GROOT PUBLIEK**

Dag of Week van de Energie

Beschrijving

De Dag van de Energie is een initiatief dat het grote publiek wil sensibiliseren voor thema's i.v.m. energie. Deze activiteit wordt door de OCMW's fysiek georganiseerd, op een plaats waar de actoren die bij de problematiek betrokken zijn in de vorm van een soort 'handelsbeurs' worden samengebracht. Aan de hand van spelletjes en leuke activiteiten kunnen de deelnemers van stand naar stand gaan om informatie te vergaren over de verschillende energiegerelateerde onderwerpen, deskundigen te ontmoeten en van gedachten te wisselen over verschillende onderwerpen. Het doel is een dag rond energie te

organiseren om de diverse lopende initiatieven samen te brengen en een gemeenschappelijke communicatiestrategie te hanteren.

Dit initiatief kan tot een week worden uitgebreid om zoveel mogelijk mensen te bereiken.

Het publiek sensibiliseren voor de energieproblematiek helpt om energiearmoede te voorkomen. Dit initiatief stelt de OCMW's ook in staat om een proactieve aanpak te hanteren en een nieuw publiek te ontmoeten.

 DOELGROEP	<p>Iedereen: burgers uit de gemeenten, scholen, begunstigen van de OCMW's.</p>
 MENSELIJKE MIDDELEN	<p>Hoog: voor de organisatie en het contacteren van partners zijn menselijke middelen nodig.</p>
 LOGISTIEK	<p>Hoog: dit initiatief veronderstelt bijkomende voorbereiding voor het vinden van een plek en de organisatie van diverse activiteiten.</p>
 BUDGET	<p>Gemiddeld: het programma voor de dag/week kan worden aangepast aan elk budget.</p>

VOORBEELD

OCMW van Anderlecht:
 In de vorm van een ganzenspel ontmoeten de diverse groepen de actoren en snijden ze elk thema aan. De betrokken actoren komen uit de energiesector, het verenigingsleven, maatschappelijk werk...

OCMW – INITIATIEFNER

- ✓ **SENSIBILISERING**
- ✓ **VORMING**
- ✓ **ACTIE**
- ✓ **INDIVIDUEEL**
- ✓ **COLLECTIEF**
- ✓ **GROOT PUBLIEK**

Infosessies over thema's i.v.m. energie

Beschrijving

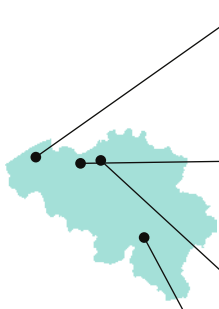
De infosessies zorgen voor bewustmaking en kennisoverdracht aan de deelnemers. Kennisoverdracht speelt een cruciale rol bij het voorkomen van energiearmoede. Hierdoor kunnen we bij huishoudens het bewustzijn verhogen over diverse energiegerelateerde onderwerpen zoals: beschikbare steun, actoren op de energiemarkt, energiebesparing...

De voorbeelden in België tonen aan dat dit initiatief op verschillende manieren kan worden uitgevoerd. Over het algemeen varieert de omvang van de groep tussen 10 en 100 deelnemers voor de grootste evenementen.

De infosessies bieden ook ruimte aan huishoudens om vragen te stellen, van gedachten te wisselen en hun ervaringen te delen.

 DOELGROEP	<p>Iedereen: burgers, scholen begunstigen van OCMW's.</p>
 MENSELIJKE MIDDELEN	<p>Gemiddeld: menselijk contact is primordiaal tijdens de infosessies om met het publiek van gedachten te kunnen wisselen.</p>
 LOGISTIEK	<p>Laag: het maken van materiaal veronderstelt een eenmalige inspanning. Als het er eenmaal is, kan het makkelijk worden hergebruikt.</p>
 BUDGET	<p>Laag: vooral personeelskosten.</p>

VOORBEELDEN

- OCMW van Jabbeke:** Organisatie van thematische infosessies over energie. Doel: burgers aansporen om preventieve maatregelen te nemen.
- OCMW van Moerbeke-Waas:** Infosessie over de energiebesparing die er kwam i.s.m. de raad voor de strijd tegen armoede.
- OCMW van Kruibeke:** Infosessie over een verantwoord verbruik van energie, i.s.m. Fluvius en het CAW.
- OCMW van Ciney:** Voordracht door het Energieloket van Marche over premies en energiesteun door het Waalse Gewest.

OCMW – TUSSENPERSON

- ✔ SENSIBILISERING
- ✔ VORMING
- ✔ ACTIE
- ✔ INDIVIDUEEL
- ✔ COLLECTIEF
- ✔ GROOT PUBLIEK

Energieloket

Beschrijving

Het energieloket is een fysieke of virtuele plaats waar huishoudens terecht kunnen met al hun vragen over energie. Deze dienst is gratis.

Het doel van dit initiatief is de kennis op één plaats samen te brengen om burgers te begeleiden, te sensibiliseren en te helpen door hen de nodige informatie te verstrekken.

De OCMW's zijn niet de dragers van het initiatief, maar zij kunnen de huishoudens naar deze dienst doorverwijzen wanneer het waarschijnlijk is dat de vragen worden beantwoord.

 DOELGROEP	Elke burger
 MENSELIJKE MIDDELEN	Hoog: vergt expertise bij het personeel over diverse onderwerpen.
 LOGISTIEK	Gemiddeld: vorming van werknemers en maken van informatiedragers.
 BUDGET	Gemiddeld: het budget dekt de personeelskosten, de 'dragere' van de sensibilisering en de kosten verbonden met de fysieke plek om burgers te ontvangen.

VOORBEELDEN

EnergieK loket:
Via het loket EnergieK kun je een gratis afspraak maken met een consultant van je gemeente voor advies inzake energie en renovatie..

Energieloketten:
In 16 ruimtes verspreid over heel het Waalse Gewest is de burger welkom voor begeleiding inzake kwesties i.v.m. energie in hun woning. De dienst is ook beschikbaar via het gratis nummer 1718.

2. Vorming

OCMW – INITIATIEFNEMER

- ✔ SENSIBILISERING
- ✔ VORMING
- ✔ ACTIE
- ✔ INDIVIDUEEL
- ✔ COLLECTIEF
- ✔ GROOT PUBLIEK

Sensibilisering en vorming van derden

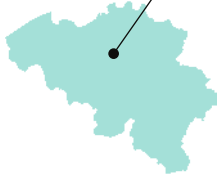
Beschrijving

Dit initiatief bestaat uit het opleiden en informeren van maatschappelijk werkers en verenigingen in de gemeente. Het doel is de eerstelijns- en tweedelijnsactoren te sensibiliseren en op te leiden inzake energiegerelateerde thema's. Zo kunnen we de contactpunten vermenigvuldigen en huishoudens in een kwetsbare situatie zo vroeg mogelijk op het spoor komen.

Voorbeelden van onderwerpen waarover informatie kan worden verstrekt: de energiemarkt in Europa en België; de energiecrisis; energiearmoede, het federale en gewestelijke kader, economisch en wettelijk; de beschikbare federale, gewestelijke en gemeentelijke steun; schuldvoordring; juridische procedures en financiële interventies op energiegebied enz.

 DOELGROEP	Tussenpersonen
 MENSELIJKE MIDDELEN	Gemiddeld: voor het opzetten van vormingen en het maken van materiaal zijn er menselijke middelen nodig.
 LOGISTIEK	Laag: het maken van materiaal vergt een eenmalige inspanning. Als het er eenmaal is, kan het makkelijk hergebruikt worden.
 BUDGET	Laag: vooral personeelskosten.

VOORBEELD

OCMW van Elsene:
 Opzetten van een informatieketting:

- > direct voor eerstelijnsactoren door gezamenlijke vorming;
- > indirect voor tweedelijnsactoren via digitale berichten.

OCMW – INITIATIEFNEMER

- ✔ SENSIBILISERING
- ✔ VORMING
- ✔ ACTIE
- ✔ INDIVIDUEEL
- ✔ COLLECTIEF
- ✔ GROOT PUBLIEK

Workshop energie

Beschrijving

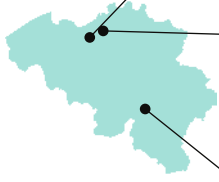
Het doel van dit initiatief is huishoudens bewust te maken van en te trainen in het rationeel verbruiken van energie en eventueel water. Deze bewustmaking gebeurt door de actieve deelname van huishoudens aan een workshop.

De workshops behandelen onderwerpen in verband met energieverbruik en consumentengedrag. Via activiteiten die de uitwisseling van acties en goede gewoonten

vergemakkelijken, hebben de workshops een impact op het gedrag en het verbruik van huishoudens, en bijgevolg op hun energiefactuur. De workshops zijn praktisch georiënteerd en moedigen de deelnemers aan om actie te ondernemen. Deelname is vrijwillig.

 DOELGROEP	Begunstigden van het OCMW
 MENSELIJKE MIDDELEN	Gemiddeld: de workshops vragen een extra voorbereiding, en soms ook opvolging achteraf.
 LOGISTIEK	Gemiddeld: er kan ondersteunend materiaal worden gebruikt om de workshop te animeren.
 BUDGET	Laag: het budget dekt personeelskosten en eventueel het nodige materiaal, alsook de huur van de plek.

VOORBEELDEN

- OCMW van Hamme:**
 het project *Smart with energy*, i.s.m. Ecolife, gaat over het bewuste gebruik van energie om het bedrag van facturen omlaag te krijgen (max. 15 personen).
- OCMW van Kruibeke:**
 Workshop i.s.m. Fluvius. Budget: 300 tot 500 per workshop. Het FGE dekt 100% van de directe kosten en 20% van de personeelskosten.
- OCMW van Ciney:**
 Workshop over het 'verborgen verbruik' van huishoudapparaten tijdens de week van de mobiliteit – energie – klimaat.

OCMW – INITIATIEFNEMER

- ✔ SENSIBILISERING
- ✔ VORMING
- ✔ ACTIE
- ✔ INDIVIDUEEL
- ✔ COLLECTIEF
- ✔ GROOT PUBLIEK

Workshop energiefactuur – ‘Slim vergelijken’

Beschrijving

Het is soms moeilijk om energierekeningen en contracten in het algemeen te begrijpen. Terwijl deze documenten en het begrijpen ervan een aanzienlijke impact hebben op huishoudens:

- > een goed begrip van hun energiefacturen stelt hen in staat hun verbruik beter te begrijpen en actie te ondernemen om het te verminderen;
- > als mensen hun contract en de voordelen van de ene leverancier ten opzichte van de andere begrijpen,

kunnen ze hun energieleverancier kiezen op basis van hun behoeften en dus profiteren van de beste prijs en eventueel van bepaalde voordelen.

De workshops ‘energiefactuur’ zijn gericht op inzicht in alle administratieve aspecten rond energie en water. Het doel van dit initiatief is dat de deelnemer zijn energiefactuur en zijn contract begrijpt en de verschillende aanbiedingen met kennis van zaken kan vergelijken.

 DOELGROEP	Burgers, mensen in kansarmoede
 MENSELIJKE MIDDELEN	Gemiddeld: voor dit initiatief is er personeel nodig voor het voorbereiden en faciliteren van de workshop.
 LOGISTIEK	Laag: dragers voor de presentatie
 BUDGET	Gemiddeld: het budget dekt de personeelskosten en de kosten voor het presentatiemateriaal.

VOORBEELDEN

- OCMW van Sint-Lievens-Houtem:** Vorming beheer documenten en administratie voor laagopgeleide mensen.
- OCMW Sint-Joost ten Node:** Themaworkshop om het verbruik te leren kennen door het lezen en goed begrijpen van de factuur en de meterstanden.
- OCMW van Ciney:** ‘Slim vergelijken’: informatieve workshops over de keuze van een leverancier en presentatie van bestaande tools (Compacwape). De begeleiders gaan met de deelnemers na of het contract nog aan hun situatie beantwoordt.

OCMW – TUSSENPERSON

- ✔ SENSIBILISERING
- ✔ VORMING
- ✔ ACTIE
- ✔ INDIVIDUEEL
- ✔ COLLECTIEF
- ✔ GROOT PUBLIEK

Vormingstraject energie – Project Ecowatchers

Beschrijving

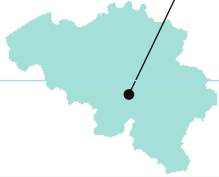
De vormingstrajecten Energie bestaan uit workshops en infosessies die worden gespreid over een jaar. De follow-up en begeleiding worden gedurende een vaste periode verzorgd (van zes maanden tot een jaar).

Het doel van dit initiatief is huishoudens op lange termijn te begeleiden en hen zo onafhankelijk mogelijk te maken in het beheer van hun energie- en waterverbruik.

Dankzij een langetermijnbegeleiding kan de deelnemer de verschillende besproken concepten verdiepen en tegelijk banden smeden met andere deelnemers. De deelnemers worden opgenomen in een groep die kan fungeren als een motiverende factor, wat de deelname aan en het effect van het initiatief vergroot.

 DOELGROEP	Mensen met een laag inkomen
 MENSELIJKE MIDDELEN	Gemiddeld: het initiatief berust op een krachtig partnerschap tussen de vzw en een actor uit de sociale sector. Die laatste staat in voor de individuele opvolging.
 LOGISTIEK	Laag: ondersteunend materiaal kan worden gebruikt om de workshop te faciliteren.
 BUDGET	Gemiddeld: 195€/sessie (voorbereiding en animatie) + reiskosten in Cambio/sessie (prijs varieert naargelang de afstand) + 240€/groep (animatiemateriaal)

VOORBEELD

Project EcoWatchers energie/Eco watchers water

Na een ontmoeting van een actor uit de sociale sector en de vzw Empreintes wordt er een groep van 12 personen gevormd die leven in energie- en waterarmoede. Vervolgens vindt er maandelijks één jaar lang een sessie plaats met deze groep.

Sinds het begin van dit initiatief werden ca. 50 projecten EcoWatchers opgezet, in een partnerschap met diverse maatschappelijke actoren: OCMW's, buurtwerkingen, socialehuisvestingsmaatschappijen...

OCMW – TUSSENPERSOON

- ✔ SENSIBILISERING
- ✔ VORMING
- ✔ ACTIE
- ✔ INDIVIDUEEL
- ✔ COLLECTIEF
- ✔ GROOT PUBLIEK

Project SWITCH

Beschrijving

Overstappen van leverancier kan huishoudens in sommige gevallen geld doen besparen. Overstappen naar een nieuw contract of een nieuwe leverancier is tegenwoordig gratis. Het kiezen van een leverancier en het juiste aanbod is niet eenvoudig en hangt af van verschillende factoren.

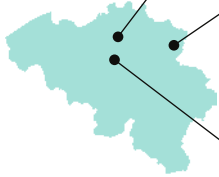
De SWITCH-campagne is een campagne waarbij op verschillende locaties een loket wordt ingericht. Bezoekers kunnen daar terecht met al hun vragen over hun

energiecontracten en -facturen. De organisatoren gaan vervolgens aan de hand van de beschikbare vergelijkingstools (bv. de v-test van de VREG) na of het contract voor het huishouden het voordeligst is. Indien nodig helpen ze het huishouden om over te stappen naar een nieuw contract of een nieuwe leverancier.

Hiervoor is het belangrijk dat de bezoekers de huidige meterstanden (gas en elektriciteit) en de laatste regularisatiefactuur bij zich hebben.

 DOELGROEP	Iedereen
 MENSELIJKE MIDDELEN	Gemiddeld: veronderstelt expertise bij het personeel over de onderwerpen en kan worden georganiseerd in een partnerschap met de Energiesnoeiers.
 LOGISTIEK	Laag: nodig zijn een zaal en een internetverbinding.
 BUDGET	Gemiddeld: het budget dekt de personeelskosten, de experts en de promotie van het gebeuren.

VOORBEELDEN

- OCMW van Sint-Katelijne-Waver:** I.s.m. Natuurpunt vzw: organisatie van de SWITCH-campagne, waarmee 40 personen werden bereikt.
- OCMW van Lanaken:** organisatie van een SWITCH-campagne om nieuwe doelgroepen aan te trekken die het niet gewoon zijn om bij het OCMW aan te kloppen.
- OCMW van Vilvoorde:** Organisatie van de SWITCH-campagne eind 2021, i.s.m. 3Wplus, SAAMO en Mivavil.

3. Actie

OCMW – INITIATIEFNEMER

- ✓ SENSIBILISERING
- ✓ VORMING
- ✓ ACTIE
- ✓ INDIVIDUEEL
- ✓ COLLECTIEF
- ✓ GROOT PUBLIEK

DIAGNOSE

Thuisbezoek

Beschrijving

Huisbezoeken zijn interventies die bij huishoudens worden uitgevoerd na een voorafgaande vraag van maatschappelijk werkers of energieadviseurs. Ze stellen de energieconsultants of dienstverleners die het bezoek uitvoeren in staat om hun advies en begeleiding aan te passen aan de situatie van de deelnemer.

Tijdens de bezoeken worden diverse taken uitgevoerd, zoals: controle van de technische installaties, een inventaris van de gebruikte apparatuur, een analyse van het water- en energieverbruik of ook een bewustmakings-sessie over rationeel energiegebruik. Na dit bezoek volgt

er een debriefing met de maatschappelijk werker en de begunstigden. Het huishouden ontvangt ook een verslag met alle analyses.

Doel: een plaatsbezoek om de begeleiding af te stemmen op de situatie van de deelnemer en om de impact van de acties die vervolgens worden ondernomen te vergroten.

 DOELGROEP	Begunstigden van het OCMW
 MENSELIJKE MIDDELEN	Hoog: de bezoeken en de opvolging van de deelnemers vragen tijd en betrokkenheid van de werknemers.
 LOGISTIEK	Gemiddeld: dit initiatief wordt meestal georganiseerd samen met partners.
 BUDGET	Gemiddeld: het budget dekt de personeelskosten en eventueel de thuisbezoeken van de partnerorganisaties.

VOORBEELDEN

- OCMW van Dendermonde:**
 Na een eerste audit van de woonst, samen met de Energiesnoeiers, is er een jaarlang opvolging.
- OCMW van Verviers:**
 Bezoek van de woning om samen met de eigenaars een inventaris op te maken van de gas-, elektriciteits- en waterinstallaties, als het pand wordt verhuurd.
- OCMW van Waver:**
 Een tiental bezoeken samen met andere professionals, zoals chauffagisten, elektriciens of energieconsultants.

OCMW – INITIATIEFNEMER

- ✔ SENSIBILISERING
- ✔ VORMING
- ✔ ACTIE
- ✔ INDIVIDUEEL
- ✔ COLLECTIEF
- ✔ GROOT PUBLIEK

DIAGNOSE

Energie-audit

Beschrijving

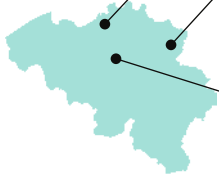
Een hoog energieverbruik kan soms worden verklaard aan de hand van een energieanalyse, en gedeeltelijk worden gereduceerd door sensibilisering van het huishouden of door kleine werkzaamheden. De energie-audit bestaat uit een gedetailleerde inventaris van de energieprestaties van een huis, samen met zijn bewoner(s). Tijdens het bezoek geeft de dienstverlener ook advies aan het huishouden om het verbruik te verminderen.

Doel van dit initiatief is de oorzaken van een hoog energieverbruik op te sporen, om waar mogelijk direct bij de bron in te grijpen en zo de energiefactuur van het huishouden te verminderen.

Deze energie-audits worden vaak georganiseerd met gespecialiseerde en erkende partners.

 DOELGROEP	Iedereen
 MENSELIJKE MIDDELEN	Gemiddeld: er kan een individuele opvolging worden georganiseerd na de energie-audit.
 LOGISTIEK	Gemiddeld: wordt georganiseerd samen met andere organisaties. Dat veronderstelt een goede samenwerking.
 BUDGET	Gemiddeld: de energiescans kunnen worden gefinancierd door externe partners via het Fonds Gas en Elektriciteit, of door de aanvrager, als dat mogelijk is.

VOORBEELDEN

- OCMW van Antwerpen:** Energiescans i.s.m. het Ecohuis Stad Antwerpen.
- OCMW van Zutendaal:** Jaarlijks tussen 20 en 30 energiescans, i.s.m. Stebo en Energiehuis. Het FGE dekt 100% van de kosten.
- OCMW van Kraainem:** Er worden financiële compensaties aangeboden na een energiescan door 3Wplus en betaald door Fluvius.

OCMW – INITIATIEFNEMER

- ✔ SENSIBILISERING
- ✔ VORMING
- ✔ ACTIE
- ✔ INDIVIDUEEL
- ✔ COLLECTIEF
- ✔ GROOT PUBLIEK

BEGELEIDING

Begeleiding bij administratieve stappen

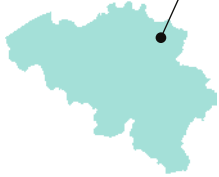
Beschrijving

Er bestaan financiële en andere steunmaatregelen om huishoudens te helpen hun energiefactuur te verlagen of energiezuinige apparaten aan te schaffen. De administratieve procedures om voor deze steun in aanmerking te komen, kunnen echter omslachtig zijn en huishoudens ervan weerhouden een aanvraag in te dienen.

Door gepersonaliseerde begeleiding bij het administratieve proces aan te bieden krijgen huishoudens een duidelijker beeld van wat er mogelijk is en wordt de drempel weggenomen of minstens verlaagd. Huishoudens worden aangemoedigd om de steun aan te vragen waarop zij recht hebben.

 DOELGROEP	Begünstigden van het OCMW
 MENSELIJKE MIDDELEN	Gemiddeld: bepalen van de mogelijkheden voor huishoudens en ook het zetten van administratieve stappen.
 LOGISTIEK	Laag: er is geen of weinig materiaal nodig. Expertise in de thema's bij het personeel is primordiaal.
 BUDGET	Laag: het budget dekt de personeelskosten.

VOORBEELD

OCMW van Beringen:
 Cliënten begeleiden bij het verkrijgen van reductiebons bij Fluvius voor de aankoop van energiezuinige huishoudapparaten, zoals ijskasten, diepvriezers, wasmachines, droogkasten...

OCMW – INITIATIEFNEMER

- ✔ SENSIBILISERING
- ✔ VORMING
- ✔ ACTIE
- ✔ INDIVIDUEEL
- ✔ COLLECTIEF
- ✔ GROOT PUBLIEK

BEGELEIDING

Begeleiding bij het uitvoeren van werkzaamheden

Beschrijving

Dit initiatief heeft tot doel het energie- of waterverbruik te verminderen door middel van herstellingen, onderhoud of werkjes i.v.m. loodgieterij of schrijnwerk. De reductie van het verbruik heeft een impact op de energiefactuur en draagt er zo toe bij dat het risico op energiearmoede wordt vermeden.

De werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd op verzoek van een burger die in aanmerking komt als begunstigde van het OCMW of na een vaststelling tijdens een huisbezoek*.

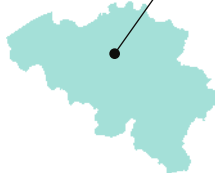
*zie het item 'Thuisbezoek' p.19

De werkzaamheden worden geheel of gedeeltelijk gefinancierd door het OCMW. Naast financiële steun kan ook technische steun worden verleend om dienstverleners in contact te brengen met het huishouden.

De relatie tussen verhuurders en huurders en ook de samenwerking met externe dienstverleners zijn aandachtspunten voor een succesvolle realisatie van het initiatief.

 DOELGROEP	Begunstigden van het OCMW
 MENSELIJKE MIDDELEN	Variabel: hangt af van de omvang van de werkzaamheden.
 LOGISTIEK	Variabel: hangt af van de omvang van de werkzaamheden.
 BUDGET	Variabel: hangt af van de omvang van de werkzaamheden.

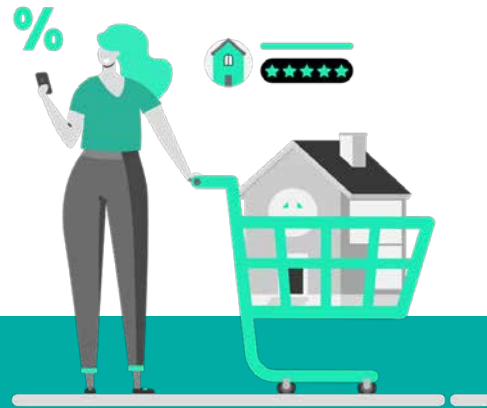
VOORBEELD

OCMW van Schaarbeek:
 I.s.m. een erkende chauffagist of met herstellende en na een voorafgaand onderzoek worden werkzaamheden uitgevoerd bij inwoners van Schaarbeek om te zorgen voor conforme en functionele installaties.

OCMW – INITIATIEFNEMER

- ✓ SENSIBILISERING
- ✓ VORMING
- ✓ ACTIE
- ✓ INDIVIDUEEL
- ✓ COLLECTIEF
- ✓ GROOT PUBLIEK

FINANCIËLE STEUN

Renovatielening met uitgestelde terugbetaling

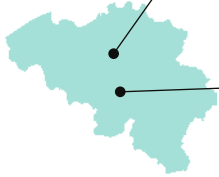
Beschrijving

Een huis energiezuiniger maken heeft een aanzienlijke impact op de energiefactuur, maar je hebt er een bepaald budget voor nodig. Onder meer het budget dat nodig is om een renovatie te kunnen uitvoeren is een aanzienlijke belemmering voor mensen met een klein budget en voor mensen in kwetsbare situaties.

Om huishoudens een duwtje in de rug te geven bij de renovatie van hun woning kunnen leningen met uitstel van terugbetaling of met een rente van 0% worden toegekend. Deze bedragen kunnen worden gebruikt om renovatiewerkzaamheden uit te voeren. De geleende bedragen variëren naargelang van de noden.

 DOELGROEP	Personen met lage inkomens
 MENSELIJKE MIDDELEN	Gemiddeld: de aanvragen voor een lening moeten eerst worden onderzocht. Daarna is begeleiding noodzakelijk om de lening te optimaliseren.
 LOGISTIEK	Laag: er moet opvolging zijn om dit project goed te beheren.
 BUDGET	Hoog

VOORBEELDEN

OCMW van Sint-Pieters-Leeuw:
I.s.m. de gemeente, de provincie en andere partners worden woningen gerenoveerd: dak- en raamisolatie, vernieuwing elektrische systemen, vervangen van loodgieterij. Er kan tot 30.000 euro worden aangevraagd.

OCMW van Charleroi:
Lening tegen 0%, die gaat van 1000 tot 6000 euro. Doel gezondere en meer energiezuinige woningen.

OCMW – INITIATIEFNEMER

- ✓ SENSIBILISERING
- ✓ VORMING
- ✓ ACTIE
- ✓ INDIVIDUEEL
- ✓ COLLECTIEF
- ✓ GROOT PUBLIEK

FINANCIËLE STEUN

Financiële hulp bij de aankoop van huishoudapparaten

Beschrijving

Energiearmoede kan worden voorkomen door de energie-efficiëntie van huishoudapparaten te verbeteren. Energiezuinige apparaten zijn echter vaak duurder dan hun tegenhangers met een lagere energie-efficiëntie-index, waardoor de vicieuze cirkel van energiearmoede wordt versterkt.

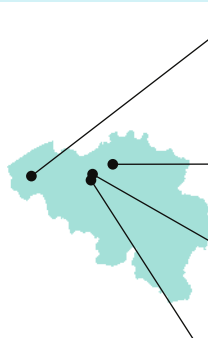
Met gedeeltelijke of volledige financiële steun voor de aankoop van een apparaat kunnen huishoudens in kwetsbare situaties

- > hun oude toestellen met een hoger energieverbruik vervangen en zo hun energiefactuur verlagen, of
- > een essentieel product voor het huishouden aankopen om hun levenskwaliteit te verhogen.

OCMW's kunnen het huishouden ook begeleiden bij het zoeken naar en vergelijken van huishoudapparaten.

 DOELGROEP	Begunstigden van het OCMW
 MENSELIJKE MIDDELEN	Gemiddeld: actoren uit de sociale sector voeren een analyse uit voor elke aankoop en om de uitgave te verantwoorden.
 LOGISTIEK	Gemiddeld: opzoekingswerk, vergelijken van prijzen, aankoop, ophalen en verdelen van het materiaal.
 BUDGET	Hoog: kosten verbonden met de aankoop van huishoudapparaten en personeelskosten.

VOORBEELDEN

- OCMW van Langemark-Poelkapelle:** Aankoop van huishoudtoestellen voor 8 cliënten van de sociale dienst (2021), na onderzoek dat de noodzaak aantoonde.
- OCMW van Lier:** 17 huishoudens kregen in 2021 financiële steun.
- OCMW van Dendermonde:** Er werd een budget van 20.000 euro vrijgemaakt om huishoudens te helpen bij de aankoop van huishoudapparaten (30% kwam van het FGE.)
- OCMW van Aalst:** 5600 euro (in de loop van 2021) voor 44 begunstigden, met 100% financiering door het FGE.

OCMW – INITIATIEFNEMER

- ✓ SENSIBILISERING
- ✓ VORMING
- ✓ ACTIE
- ✓ INDIVIDUEEL
- ✓ COLLECTIEF
- ✓ GROOT PUBLIEK

FINANCIËLE STEUN

Financiële hulp bij het onderhoud van de verwarmingsketel

Beschrijving

Dit initiatief heeft als doel het deel van het huishoudbudget dat aan energiekosten wordt besteed te verminderen en tegelijk mensen te laten genieten van de voordelen van het onderhoud van een verwarmingsketel:

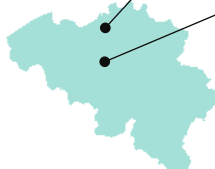
- > voorkomen van ‘pannes’ in de winter en verlengen van de levensduur van de ketel,
- > minder gevaar op koolmonoxidevergiftiging,
- > een beter rendement van de ketel.

Bovendien gaat het om een wettelijke verplichting.

Er zijn echter bepaalde kosten aan verbonden die moeilijk betaalbaar kunnen zijn voor huishoudens die in energiearmoede dreigen te vervallen. Financiële steun kan worden verleend om huishoudens te helpen bij deze kosten; ook technische ondersteuning is mogelijk om te helpen bij het proces.

 DOELGROEP	Begunstigden van het OCMW
 MENSELIJKE MIDDELEN	Laag: analyse van de aanvraag.
 LOGISTIEK	Gemiddeld: er moet iemand gevonden worden die het onderhoud kan doen; de twee partijen met elkaar in contact brengen.
 BUDGET	Gemiddeld: het budget dekt de personeelskosten en de kosten verbonden met het onderhoud van de ketel.

VOORBEELDEN

OCMW van Kontich:
Tussen januari en september 2022: 15 gevallen, met financiële steun van 90 euro per onderhoud.

OCMW van Hoeilaart:
In 2021 werden 4 families financieel gesteund met 160 euro per gezin voor het onderhoud van de verwarmingsketel.

OCMW – INITIATIEFNER

- ✓ SENSIBILISERING
- ✓ VORMING
- ✓ ACTIE
- ✓ INDIVIDUEEL
- ✓ COLLECTIEF
- ✓ GROOT PUBLIEK

FINANCIËLE STEUN

Aankoop van gas in de zomer

Beschrijving

De campagne 'Zomerlading' stimuleert huishoudens, specifiek huishoudens met een budgetmeter, om hun meter in de zomer op te laden.

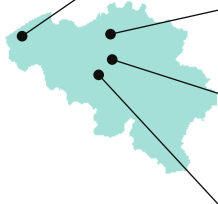
Mensen met een budgetmeter zijn minder geneigd om hun aardgasmeter in de zomer aan te laten staan. Hierdoor betalen zij in de winter meer om hun woning te verwarmen, omdat zij weinig of geen reserve hebben om de winter in te gaan.

Mensen die hun gasmeter tussen 1 juni en 30 september herladen, krijgen 0,50 euro extra per herladen euro, tot een maximum van 100 euro per adres.

Het doel van dit initiatief is mensen aan te moedigen om tijdens de zomermaanden reserves op te bouwen voor de winter.

 DOELGROEP	Mensen met een budgetmeter
 MENSELIJKE MIDDELEN	Laag: coördinatie van de campagne.
 LOGISTIEK	Laag: leveranciers in contact brengen met de doelgroep.
 BUDGET	Gemiddeld: in de aangehaalde voorbeelden dekt het Fonds Gas en Elektriciteit de kosten voor 100%.

VOORBEELDEN

- OCMW van Diksmuide:**
I.s.m. Fluvlius begeleidde het OCMW in 2019, 2020 en 2021 resp. 37, 37 en 41 huishoudens.
- OCMW van Lier:**
50 huishoudens kregen bij deze campagne steun voor in totaal 5000 euro.
- OCMW van Leuven:**
125 huishoudens kregen bij deze campagne steun voor in totaal 15.000 euro.
- OCMW van Halle:**
230 huishoudens kregen steun bij deze actie voor in totaal 18.000 euro.

OCMW – TUSSENPERSOON

- ✓ SENSIBILISERING
- ✓ VORMING
- ✓ ACTIE
- ✓ INDIVIDUEEL
- ✓ COLLECTIEF
- ✓ GROOT PUBLIEK

FINANCIËLE STEUN

Begeleiding sociaal en i.v.m. energie – Preventieve energieactieplannen

Beschrijving

Dankzij de preventieve energieactieplannen kunnen de Waalse OCMW's aanvragen indienen voor de gewestelijke financiering van preventieve energie-initiatieven.

Het gaat om diverse acties die door dit plan kunnen worden gefinancierd:

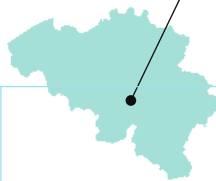
- > een gepersonaliseerde follow-up van huishoudens (al dan niet begunstigden van het OCMW) met huisbezoeken,

- > de organisatie van informatie- en sensibiliseringssessies.

Dit gewestelijke budget is aanvullend bij het Fonds Gas en Elektriciteit. Het doel van deze plannen is de OCMW's aan te moedigen om preventieve initiatieven te nemen door bijkomende financiële middelen aan te reiken.

 DOELGROEP	Begunstigden van het OCMW
 MENSELIJKE MIDDELEN	Variabel: hangt af van de voorgestelde projecten.
 LOGISTIEK	Variabel: hangt van af van de voorgestelde projecten.
 BUDGET	Gemiddeld: het toegekende budget per OCMW is beperkt tot 250 euro per begunstigde. Met een max. van 50.000 euro per OCMW.*

VOORBEELD

Project EcoWatchers energie/Eco watchers water
 In 2021-2022 hebben 138 OCMW's een preventief energieactieplan opgezet. In 2022-2023 zijn het er nog 83.**
 Een gids van de uitgaven die in aanmerking komen is te vinden op de website van de Waalse regering.***

* Bron: Cahier des charges PAPE 2023-2024
 ** Bron: Union des Villes et Communes de Wallonie ASBL
 *** <https://energie.wallonie.be/fr/plans-d-action-preventive.html?IDC=8768>

OCMW – TUSSENPERSON

- ✓ SENSIBILISERING
- ✓ VORMING
- ✓ ACTIE
- ✓ INDIVIDUEEL
- ✓ COLLECTIEF
- ✓ GROOT PUBLIEK

TECHNISCHE ONDERSTEUNING

Energiesnoeiers (Vlaanderen)

Beschrijving

Het project Energiesnoeiers biedt kleinschalige renovaties en advies aan gezinnen om hun energie- en waterverbruik te verminderen. Dit initiatief werkt met mensen die moeilijk toegang hebben tot de arbeidsmarkt. Zij worden tewerkgesteld, begeleid en opgeleid door een organisatie uit de sociale economie: Het Energiesnoeibedrijf.

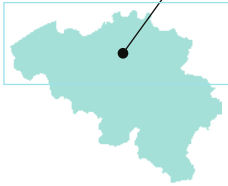
De activiteiten die de 'energiesnoeiers' aanbieden zijn divers, zoals

- > het uitvoeren van energieanalyses/audits
- > het uitvoeren van isolatiewerkzaamheden,
- > informatie verstrekken over beschikbare premies

De OCMW's brengen hun begunstigden in contact met de 'energiesnoeiers'.

 DOELGROEP	<p>Iedereen, maar prioritair huishoudens in kansarmoede.</p>
 MENSELIJKE MIDDELEN	<p>Gemiddeld: de OCMW's doen mee aan de projecten voor de selectie en het identificeren van de doelgroep.</p>
 LOGISTIEK	<p>Gemiddeld: het project is een gevestigde waarde. Het moet nu op grotere schaal worden verspreid.</p>
 BUDGET	<p>Gemiddeld: het project wordt gefinancierd door de Vlaamse regering, de provincies, de gemeenten en de OCMW's.</p>

VOORBEELD

Vlaanderen
 Zowat 100 gemeenten nemen deel aan de actie Energiesnoeiers. Veel OCMW's treden op bij de selectie en het sensibiliseren van hun doelgroep.

OCMW – INITIATIEFNEMER

- ✓ SENSIBILISERING
- ✓ VORMING
- ✓ ACTIE
- ✓ INDIVIDUEEL
- ✓ COLLECTIEF
- ✓ GROOT PUBLIEK

TECHNISCHE ONDERSTEUNING

Distributie van energiekits

Beschrijving

De Energiekit is een pakket dat de OCMW's tijdens activiteiten of op aanvraag uitdelen.

De kit bestaat uit allerlei materiaal dat huishoudens kan helpen om hun energieverbruik te verminderen en dus om te besparen: een thermometer, een deurstopper, een plaid, spaarlampen/LED-lampen, een energiebesparende douchekop enz.

Naast de materiële uitrusting bevatten de kits ook folders om huishoudens bewust te maken van de noodzaak hun energieverbruik te verminderen.

 DOELGROEP	<p>Iedereen, maar met focus op gebruikers met energieproblemen.</p>
 MENSELIJKE MIDDELEN	<p>Gemiddeld: voor de voorbereiding en bijkomend de distributie van de pakketten is er personeel nodig.</p>
 LOGISTIEK	<p>Hoog: materiaal opzoeken, vergelijken, kopen, verzamelen en verdelen.</p>
 BUDGET	<p>Hoog: kosten voor de aankoop van het materiaal voor de pakketten, naast personeelskosten.</p>

VOORBEELDEN

- OCMW van Kruibeke:** Distributie van energiekits, met de bijbehorende adviezen om de energiefacturen te verminderen.
- OCMW van Oudergem:** Distributie van energiekits aan de deelnemers van de workshops Preventie die het centrum organiseert..
- OCMW van Etterbeek:** Demonstratie en distributie van de energiekit tijdens een workshop hierover..
- OCMW van Sint-Joost ten Node:** Energiekits die worden verdeeld aan het eind van de jaarlijkse workshop over de energiefacturen.

OCMW – INITIATIEFNER

- ✓ SENSIBILISERING
- ✓ VORMING
- ✓ ACTIE
- ✓ INDIVIDUEEL
- ✓ COLLECTIEF
- ✓ GROOT PUBLIEK

TECHNISCHE ONDERSTEUNING

Verhuur van technisch materiaal

Beschrijving

Dit initiatief heeft tot doel huishoudens instrumenten aan te reiken om hun energie- en waterverbruik te verminderen. Het gaat onder meer om apparaten om het verbruik van huishoudapparaten te meten, CO2-detectoren, een gereedschapskist voor loodgieterij enz. Huishoudens kunnen er gratis of tegen een gereduceerde prijs gebruik van maken.

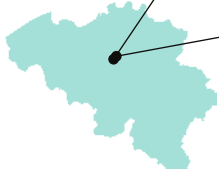
Elke uitleenaanvraag gaat gepaard met een geïndividualiseerde uitleg over de werking van het geleende materiaal voordat het wordt gebruikt. Ook na gebruik is ondersteu-

ning mogelijk om de resultaten in bekijken en zo nodig een actieplan op te stellen.

Het lenen van apparatuur kan een effect hebben op het energieverbruik van de gebruikers (vervanging van een energievretend apparaat na meting door een stroommeter, reparatie van een waterlek met behulp van de sanitaire toolbox) en dus op de budgettaire situatie van een huishouden door de verlaging van de water- en energiefactuur.

 DOELGROEP	Begunstigden van het OCMW
 MENSELIJKE MIDDELEN	Laag: begeleiding van begunstigden bij het gebruik van tools en de aankoop van verhuurmateriaal.
 LOGISTIEK	Gemiddeld: na aankoop van het materiaal is er nog het nodige onderhoud en de opvolging van de locaties waar het wordt gebruikt.
 BUDGET	Laag: kosten verbonden met de aankoop van materiaal.

VOORBEELDEN

OCMW van Sint-Gillis:
Het verhuren van materiaal vult andere, bestaande interventies door energieconsultants aan: de energie-audit en het optreden van Eco-werkers.

OCMW van Etterbeek:
Het verhuren van een isolatiekoffer maakt het mogelijk om elektrische radiatoren te testen en te zien of ze al dan niet defecten vertonen.

OCMW – TUSSENPERSOON

- ✓ SENSIBILISERING
- ✓ VORMING
- ✓ ACTIE
- ✓ INDIVIDUEEL
- ✓ COLLECTIEF
- ✓ GROOT PUBLIEK

TECHNISCHE ONDERSTEUNING

Het Papillon-project

Beschrijving

Het Papillon-project wil gezinnen met een laag inkomen helpen om hun energiefacturen te verlagen door energiezuinige huishoudapparaten te verhuren. De apparaten worden voor 10 jaar verhuurd tegen de aantrekkelijke prijs van ongeveer 9 euro per maand. Onderhoud, garantie en service zijn in de huurprijs inbegrepen. Aan het eind van het contract neemt de leverancier de apparaten terug voor hergebruik of recycling, waardoor hun levensduur wordt verlengd.

Naast de toestellen krijgen de deelnemers tips en adviezen om hun verbruik te verminderen.

Het project is ontstaan uit een partnerschap tussen maatschappelijk werkers en een leverancier van toestellen, die ook mogelijkheden zag voor recycling en nieuwe productontwikkeling.

De OCMW's faciliteren het contact van de huishoudens met de projecthouders.

 DOELGROEP	Personen met een laag inkomen
 MENSELIJKE MIDDELEN	Laag: het project wordt uitgevoerd in een partnerschap met de leverancier van huishoudapparaten die ze installeert en de verder opvolgt.
 LOGISTIEK	Gemiddeld: de lancering van het project vond al plaats. Het moet nu worden uitgebreid naar andere gemeenten.
 BUDGET	Hoog

VOORBEELD

Nieuwpoort, Veurne, Ieper, Koekelare, Heuvelland, Beerse, Oudenaarde, Kruisem, Pelt, Antwerpen, Hasselt en Ninove

Dit project is in Vlaanderen al verankerd. De wens leeft om het uit te breiden overal in België om de impact ervan te vergroten. Er is een oproep gelanceerd naar de Vlaamse gemeenten om gezamenlijk 550 energiezuinige huishoudapparaten te huren. Volgens de meest recente cijfers namen al 73 families deel aan het initiatief.

Bijlage

Verklaring van de gebruikte termen

CATEGORIE	NIVEAU	VERKLARING
Menselijke middelen	Laag	Weinig personeel nodig om het project uit te voeren en lage werkdruk per personeelslid.
	Gemiddeld	Veel personeel nodig om het project uit te voeren en lage werkdruk per personeelslid. Of: Weinig personeel nodig om het project uit te voeren en gemiddelde of hoge werkdruk per personeelslid.
	Hoog	Veel personeel nodig om het project uit te voeren en hoge werkdruk per personeelslid.
	Variabel	De behoefte aan menselijke middelen voor het project varieert en is afhankelijk van diverse factoren.
Logistiek	Laag	De voorbereiding/organisatie voorafgaand aan het initiatief is laag, net als de nood aan materiaal.
	Gemiddeld	De voorbereiding/organisatie voorafgaand aan het initiatief is veeleisend ('hoog') en de nood aan materiaal gering. Of: De voorbereiding/organisatie voorafgaand aan het initiatief is weinig veeleisend ('laag') en de nood aan materiaal is hoog.
	Hoog	De voorbereiding/organisatie voorafgaand aan het initiatief is veeleisend, net als de nood aan materiaal.
	Variabel	De logistiek verbonden aan dit project varieert en is afhankelijk van diverse factoren.
Budget	Laag	Het budget dekt vooral de personeelskosten en soms/eventueel ondersteunend materiaal (folders, affiches, communicatiemateriaal).
	Gemiddeld	Het budget dekt de personeelskosten, de aankoop van klein materiaal of van diensten door derden.
	Hoog	Het budget dekt de personeelskosten, de aankoop van duur of veel materiaal, of het initiatief omvat financiële steun.
	Variabel	Het budet varieert naargelang van diverse factoren.

Colofon

Titel Projecten van OCMW's om energiearmoede te voorkomen
Cette publication existe aussi en français sous le titre :
Projets menés par les CPAS pour prévenir la précarité énergétique
Een uitgave van de Koning Boudewijnstichting
Brederodestraat 21
1000 Brussel

Auteur Platform tegen Energiearmoede
Redactie Sia Partners

Coördinatie Françoise Pissart, Directeur
voor de Koning Pascale Taminiaux, Senior project coördinator
Boudewijnstichting Nathalie Troupée, projectmedewerkster

Grafisch concept Kaligram
& Vormgeving

Deze uitgave kan gratis worden gedownload van onze website www.kbs-frb.be

Wettelijk depot D/2848/20123/03

Bestelnummer 3901
Maart 2023

Met de steun van de Nationale Loterij